

ב"ה

פרשת נשא

שש עגלות צב

במדבר ז, ג.

את המשכן ישאו עגלות רתומות לבקר!?

מסופר בפרשתנו¹, שביום הקמת המשכן הביאו הנשיאים "שש עגלות צב ושני עשר בקר", ואז נצטווה משה "קח מאתם והיו לעבוד את עבודת אוהל מועד" (כדי לשאת את המשכן), ומפרש רש"י: "שלא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום".

ולכאורה, מתעוררת כאן תמיהה גדולה ביותר: כאשר נצטוו בני ישראל על הקמת המשכן - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"² - בהיותם במדבר, הרי בודאי ידעו שכאשר יכנסו לארץ ישראל - כפי שהבטיח להם הקב"ה: "והבאתי אתכם אל הארץ"³, "ארץ טובה ורחבה"⁴ - יצטרכו לקחת עמם את המשכן לארץ ישראל.

כיצד מעבירים את המשכן ממדבר סיני לארץ ישראל? ובפרט כאשר מדובר אודות משא כבד ביותר: ארבעים ושמונה קרשים, שכל אחד מהם - ארכו עשר אמות ורחבו אמה וחצי⁵, ותשעים ושש אדנים שלהם, שמשקלו של כל אחד מהם - ככר שלם, שישיים עמודים ושישיים אדני נחושת שלהם, ועוד! - הרי הסברא נותנת שיש לשאת את המשכן על גבי עגלות.

ואם כן, נשאלת השאלה: היתכן שכאשר הנשיאים הביאו "שש עגלות" - "לא קיבל משה מידם" (עד שנאמר לו מפי המקום), לכאורה, לא זו בלבד שהיה צריך לקבל מהם את ה"עגלות", אלא אדרבה, היה עליו לצוות לבני ישראל (עוד קודם שהנשיאים התנדבו מעצמם) שיביאו עגלות, שכן, ללא עגלות - כיצד ישאו את המשכן ממקום למקום עד לארץ ישראל!?

¹ ז, א-ה.

² תרומה כה. ח.

³ וארא ו, ח.

⁴ שמות ג, ח.

⁵ תרומה כו, טז.

וקושיא זו מתחזקת יותר - על פי המבואר בפירוש רש"י בפרשת פקודי⁶ "שלא היה יכול להקימו (את המשכן) שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפן", עד ש"אמר משה לפני הקב"ה, איך אפשר הקמתו על ידי אדם!" ומכיון שכן, באיזו דרך חשב משה שישאו את המשכן ממקום למקום עד לארץ ישראל!?

ופשיטא, שאין לומר שבתחילה חשב משה (וכך חשבו גם בני ישראל) שישאו את המשכן באותה צורה שבה ישאו את כל רכושם, כסף וזהב וכו', על גבי העגלות של בני ישראל - שהרי לא מסתבר שישאו את המשכן על גבי עגלות של חול, ובמכל שכן וקל וחומר: אם עגלות מיוחדות שהובאו אך ורק כדי לשאת את המשכן - לא קיבל משה מהנשיאים, עגלות של חול - על אחת כמה וכמה שלא יסכים שישאו בהם את המשכן!

...והביאור בזה:

הבן חמש למקרא זוכר מה שלמד בפירוש רש"י בפרשת פקודי שהקמת המשכן היתה בדרך נס - "שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו", הא כיצד, "אמר משה לפני הקב"ה, איך אפשר הקמתו על ידי אדם? אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו", כלומר, משה היה צריך רק לעסוק בידיו כאילו מקימו, אבל באמת - נזקף המשכן וקם מאליו, על ידי הקב"ה.

ובענין זה - שני פרטים: (א) הקמת המשכן אינה יכולה להיות על ידי אדם, כי אם על ידי הקב"ה, בדרך נס, ופעולתו של האדם אינה אלא בכך שעוסק בידיו ונראה כמקימו. (ב) ולאידך, אף שאין זה אלא באופן שנראה כמקימו, ואילו לאמיתו של דבר הוא נזקף וקם מאליו, מכל מקום, פעולה זו שעוסק בידיו נחשבת כמו שהוקם על ידי אדם, כמו שכתב רש"י שם: "לפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו.. משה העמידו", כלומר, אף שבאמת נזקף וקם מאליו, הרי גם הפעולה ד"עסוק אתה בידך נראה כמקימו" נחשבת כאילו שהוקם על ידי משה.

וכאן ישנו דבר חידוש - שלא שמים לב אודותיו:

העובדה "שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפן" - היתה לא רק בעת שהוצרכו להקים את המשכן בפעם הראשונה, כי אם גם בכל פעם ופעם שהיו צריכים הלויים לפרק את המשכן, לשאתו ממסע למסע, ולהקימו מחדש במקום חנייתם.

ומכיון שכן, בהכרח לומר שבכל פעם ופעם שהוצרכו הלויים לפרק ולהקים את המשכן - נעשה הדבר באופן של נס, כלומר, הלויים עסקו בידיהם באופן שיהיה נראה כאילו הם המקימים, ולאמיתו של דבר נזקף וקם מאליו, על ידי הקב"ה⁷.

⁶ לט, לג.

⁷ ראה רא"ם ושפ"ח פקודי שם.

וכאמור, אין הדבר בסתירה להמפורש בכתוב⁸ "ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים", היינו, שזהו תפקידם ופעולתם של הלויים - דמכיון שהלויים עסקו בזה בידיהם, נחשב הדבר לפעולתם של הלויים, שנקרא של שמים, על דרך הקמת המשכן בפעם הראשונה שהוצרכה להיות על ידי משה דוקא ("לפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו"), שאף ש"נזקף וקם מאליו", נקראת פעולה זו על שם משה, מכיון שעסק בידיו נראה כמקימו.

על פי זה מובנת בפשטות סברתו של משה רבינו שלא רצה לקחת את העגלות - אף שידע שיצטרכו לשאת את המשכן ממקום למקום:

כאשר משה רבינו הקים את המשכן בפעם הראשונה - ראה בעליל שפעולתו אינה אלא בכך שעוסק בידיו נראה כמקימו, ולאמיתו של דבר, "נזקף וקם מאליו". ומזה הבין, שכך תהיה גם הקמת המשכן בפעמים הבאות - שהלויים יעסקו בידיהם, והמשכן יקום מאליו.

ומכיון שכן, היה סבור משה שבאופן כזה תהיה גם נשיאת המשכן - שהלויים יעסקו בידיהם כאילו הם נושאים את המשכן, ולאמיתו של דבר, ינשא המשכן מאליו. ואף על פי כן, יחשב הדבר לפעולתם של הלויים, כנזכר לעיל.

ולכן, כאשר באו הנשיאים (לאחרי הקמת המשכן) והביאו "שש עגלות צב ושני עשר בקר" כדי לשאת את המשכן - "לא קיבל משה מידם", וטעם הדבר - בפשטות: כאשר נשיאת המשכן יכולה להיות באופן הכי נעלה, שהלויים יעסקו בידיהם והמשכן ינשא מאליו על ידי הקב"ה - היתכן להחליף זאת בנשיאת המשכן על גבי עגלות רתומות לבקר?!...!

אמנם, זאת היתה סברתו של משה מצד עצמו, אבל בפועל - "נאמר לו מפי המקום" שיקח מהם את העגלות, "קח מאתם והיו לעבוד את עבודת אוהל מועד ונתתה אותם אל הלויים איש כפי עבודתו", כלומר, רצה הקב"ה שנשיאת המשכן תהיה בדרך הטבע - על גבי עגלות.

קטע משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשמ"ה ח"ד ע' 2263.

⁸ במדבר א, נא.